

Hallituksen tavoitteena on varmistaa, että jokainen peruskoulun päättävä nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Erilaisten oppijoiden liiton näkemyksen mukaan tähän tavoitteeseen päästään parhaiten kohdentamalla aiempaa enemmän resursseja juuri niiden lasten ja nuorten tukemiseen, joilla on oppimisvaikeuksia (lukivaikeus, matematiikan tai hahmottamisen vaikeus) tai muista syistä johtuvia oppimisen haasteita. Oppivelvollisuuden laajentamisessa ja toisen asteen maksuttomuudessa Erilaisten oppijoiden liitto näkee vaarana, että uudistuksen suurten kustannusten takia resurssit eivät riitä siihen välttämättömään tukeen, jota osa lapsista ja nuorista tarvitsee.

ONGELMA EI OLE OPPIVELVOLLISUUDEN PÄÄTTYMINEN 17-VUOTIAANA.

Sekä tehtyjen selvitysten että Erilaisten oppijoiden liittoon kantautuneiden nuorten ja perheiden kokemusten mukaan ongelma ei ole se, että nuoret eivät haluaisi suorittaa toisen asteen tutkintoa ja myös hakeutuisi peruskoulun jälkeen toisen asteen opintoihin. Tilastokeskuksen (2018) mukaan vain noin 1 % nuorista ei missään vaiheessa aloita toisen asteen koulutusta ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin (2020) mukaan vain noin 3–4 % peruskoulun päättäneistä nuorista on viime vuosina ollut opiskelun ulkopuolella. Kuitenkin moni nuori keskeyttää opintonsa ja noin 15 prosenttia jää ilman toisen asteen tutkintoa.

Ongelma onkin, että kaikilla nuorilla, lähes 10 %:lla, ei ole peruskoulun päättyessä tarvittavia perustaitoja, oppimisvalmiuksia ja/tai käsitystä omista vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista. Jos nuori ei ole peruskoulussa löytänyt itselleen sopivia, mahdollisesti oppimisvaikeutta kompensoivia oppimisen ja opiskelun tapoja, ja hänellä on käsitys itsestä huonona oppijana, hänen mahdollisuutensa menestyä toisen asteen opinnoissa ovat heikot. Tuen puutteiden paikkaaminen toisella asteella on vaikeampaa ja tulee yhteiskunnalle kalliimmaksi kuin sen järjestäminen riittävänä jo perusopetuksessa.

Ryhmät, joista Erilaisten oppijoiden liitto on eniten huolissaan, ovat lapset ja nuoret, joilla on oppimisvaikeuksia, sekä maahanmuuttajataustaiset nuoret. Oppimisvaikeudet vaikuttavat usein heikentävästi paitsi opintomenestykseen myös itsetuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin, millä on seurauksia pitkälle tulevaisuuteen: hyvinvointiin, opiskelumotivaatioon ja työkykyyn. Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla puolestaan heikko suomen/ruotsin hallinta saattavat hankaloittaa toisaalta oppimisvaikeuksien, toisaalta oppilaan kiinnostuksen kohteiden ja vahvuuksien tunnistamista. Yksi Erilaisten oppijoiden liiton asiakasryhmä on ne maahanmuuttajataustaiset nuoret, jotka eivät selviydy toisen asteen opinnoistaan, koska heille on peruskoulussa tehty liian kevyin perustein mukautettu opetussuunnitelma ja heidän perustaitonsa ovat jääneet heikoiksi.

KOKEMUKSET PERUSKOULUSTA LUOVAT POHJAN TOISEN ASTEEN OPINNOILLE.

Erilaisten oppijoiden liittoon tulleiden yhteydenottojen perusteella perusopetuksessa annettava tuki, kun lapsella on esimerkiksi oppimisvaikeuksia, vaihtelee kouluittain ja kunnittain huomattavasti. Osa lapsista/nuorista saa tukea hyvin, mutta monelle tuki ei ole tarpeisiin nähden riittävää tai oikeanlaista. Monia erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempia huolestuttaa ajatus oppivelvollisuuden pidentymisestä. He eivät omaan kokemukseensa perustuen usko sen tuovan parannusta tilanteeseen, kun lapsi/nuori ei ole tähänkään asti saanut tarvitsemaansa tukea.

Kun väestön koulutustasoa ja toisen asteen tutkintojen määrää halutaan nostaa, tärkeintä on varmistaa, että kaikilla peruskoulun päättävillä on riittävät perustaidot ja oppimisvalmiudet. Lisäksi täytyy tehdä kaikki mahdollinen sen eteen, että nuoret voivat hyvin ja suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen. Nuoret, joilla on hyvät kokemukset peruskoulusta ja perusopetuksessa saadusta tuesta sekä luottamus itseän oppijana, ovat motivoituneita hakeutumaan toisen asteen opintoihin ja suorittamaan toisen asteen tutkinnon. He eivät koe toisen asteen tutkinnon suorittamista velvollisuutena vaan oman elämän ja itsenäistymisen kannalta tärkeänä tavoitteena.

TOISEN ASTEEN MAKSUTTOMUUS EI OLE VÄLTÄMÄTÖN KESKI- JA HYVÄTULOISILLE PERHEILLE.

Maksuton toinen aste on Erilaisten oppijoiden liiton mielestä periaatteessa tavoiteltava asia mutta tässä yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa tilanteessa epärealistinen. Suurin osa keski- ja hyvätuloisista perheistä myös selviytyy toisen asteen opintojen kustannuksista ihan hyvin. Taloudellinen tuki tulisikin kohdentaa juuri niille perheille, jotka sitä tarvitsevat, ja siten varmistaa, että jokainen nuori voi suorittaa toisen asteen koulutuksen oman kiinnostuksensa ja vahvuksiensa mukaisesti perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

RESURSSIEN KOHDENTAMINEN

Erilaisten oppijoiden liiton näkemyksen mukaan oppivelvollisuuden pidentäminen ja maksuton toinen aste eivät ole tässä yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa tilanteessa paras ratkaisu väestön koulutustason nostamiseen. Tärkeää sen sijaan on resursoida aiempaa yksilöllisempi ja tiiviimpi, oikein kohdennettu tuki juuri niille lapsille ja nuorille, jotka erityistä tukea tarvitsevat.

Tärkeimmät resurssoinnin kohteet ovat Erilaisten oppijoiden liiton näkemyksen mukaan:

- 1) opettajien ja ohjaajien peruskoulutus ja täydennyskoulutus: oppimisvaikeudet ja muut oppimisen haasteet, yksilölliset oppimisen tavat ja erilaiset tukikeinot/oppimisen apuvälineet, erilaisen oppijan kohtaaminen/erilaisen oppijuuden ymmärtäminen sekä kodin kanssa tehtävä yhteistyö
- 2) erityisopetus
- 3) kodin ja koulun yhteistyö; myös vanhemmille tietoa ja keinoja tukea lapsen oppimista kotona
- 4) kiusaamisen vastainen työ

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO RY

Lisätietoja: Sarianna Reinikainen, toiminnanjohtaja, sp sarianna.reinikainen@eoliitto.fi, p. 044 3009693